

Auktor u svom informativnomu članku, posvećenom uspomeni Don Frane Bulića, daje tačan, i sumaran pregledan prikaz svih arheoloških srednjovjekovnih iskopanja na teritoriju između Trogira i Omiša, koja je izvelo društvo »Bihać«, dotično njegov doživotni pretsjednik pok. Bulić. Auktor nas vodi od Bijaća, preko Mira, Docâ u Pustici do Sv. Jurja u Putalju, sve u kaštelanskom polju; zatim u Trpimirovu zadužbinu u Rižinicama i u mauzolej hrvatskih kraljeva na Gospinu otoku u Solinu, u negdašnje crkve sv. Stjepana i sv. Marije; u krunidbenu baziliku sv. Petra u Gradini i u novo otkopani samostan sv. Mojsija; na izvor Jadra i u zadužbinu Petra Crnoga u Selu, u Poljicima; na Muć gdje je nađen poznati natpis kneza Branimira i u Trilj. Sve iskopine i nađeni važniji predmeti spomenuti su, tako da čitalac ima tačan i iscrpan pregled naših hrvatskih starina u splitskoj okolici, koji su očiti svjedoči kulture a i jakosti Hrvata, u toliko razglašenoj blizini romansko-latinskih gradova.

M. Barada.

Hommes Jakob: Lebens- und Bildungsphilosophie als völkische und katholische Aufgabe. 8°, str. XII + 196, Freiburg i. B. 1934., Herder, M. 4.—.

Autor se ne obraća na filozofe od struke. Njentu je cilj, da inteligenciji svoga naroda u ovo vrijeme oštrih idejnih sukoba pokaže pravi put i da omladinu sačuva od nastranosti, kamo je vuku ideolozi kao Rosenberg i dr. On računa s nacionalno-socijalnim pokretom kao s novim putem u životu njemačkoga naroda, on se i sâm zanosi pojavama, koje se mogu nazvati najmodernijima, ali nastoji, da sve to stremljenje svede u kolotečinu, kojoj je stara kršćanska mudrost zacrtala smjernice. On ukazuje i na pogibelji, što ih sobom nosi odveć materijalističko poimanje rase i krvi (str. 136, 172 i sl.), pa želi, da se u tom previranju misli i ideja ne izgubi ljepota i produhovljenost, što je sadržaje katolicizam.

Djelo je namijenjeno odgojiteljima, dušobrižnicima, vodama puka i javnog mnijenja. Svima hoće pokazati, kako je filozofija usko vezana sa životom, pa se ni u stvaranju novoga društvenog i državnog života ne smije mimoići. S katoličkog gledišta ima u njemačkom životu pojava, koje bezuvjetno valja osuditi; ali ujedno valja i pokazati, kojim se pravcem imaju povesti, da se narodni organizam uputi k napretku i razvoju, a ne k nazatku i propasti.

Za ispravno prosuđivanje njemačkog duševnog života u naše dane može Hommesova knjiga mnogo pripomoći. Ona može mnogo koristiti svakome, tko želi današnji moderni kaos u mišljenju srediti na osnovicama, koje je davno označila psiholophia perennis.

A. Ž.

Carbone Caesar: Circulus philosophicus seu Obiectionum cumulata collectio iuxta methodum scholasticum. Marietti. Torino. Vol. I. Logica. In -- 8°, 1934. p. VIII + 532. L. 15.

Autor želi, da svojim djelom dade zbirku prigovora i teškoća, kao i njihova rješenja, protiv pojedinih filozofskih zasada. U ovom prvom svesku skupljeni su prigovori, koji se odnose na teze iz Logike i Noetike. On ne iznosi samo stare, poznate prigovore, već je sabrao i prigovore modernih filozofa, dodavši i neke svoje vlastite.

Kako se izneseni prigovori rješavaju skolastičkom metodom, to se kao Uvod izlažu principi skolastičkog raspravljanja. Dodani su k tome

najvažniji filozofski aksiomi, te najopćenitije formule distingviranja. Ovaj Uvod će vrlo dobro doći početnicima i slušačima filozofije, koji na jednom mjestu nalaze skupljeno sve, što im je potrebno znati o skolastičkoj metodi.

Djelo će izvrsno poslužiti za seminarske vježbe, te se kao takovo može samo preporučiti.

J. L.

Cajetani (Thomae de Vio, O. P.) In »De Ente et Essentia« **D. Thomae Aquinatis commentaria, cura et studio P. M. H. Laurent, O. P.** In—8°. max. 1934. p. XVI + 260. Marietti, Torino, L. 12.

Da odadu dužno poštovanje jednome od svojih najvećih učitelja iz sv. Tome Akvinskoga, odlučili su Dominikanci, da prigodom 400 godišnjice smrti Tome de Vio, kardinala Kajetana, ponovno izdadu neka njegova djela. Kao prvo štampan je njegov komentar u djelo sv. Tome »De ente et essentia«. Premda je ovaj komentar iz mladenačke dobe Kajetanove, te se zapravo može nazvati uvodom u veliki komentar u Sumu sv. Tome, ipak nam otkriva veliki filozofski Kajetanov duh.

Djelo ima dva dijela. Uvod i raspravu. U Uvodu se najprije dokazuje, kako je korisno i potrebno raspravljati o biti i biću, da se tako izbjegniju mnoge zablude, koje mogu nastati iz nepoznavanja tih stvari. Sama pak rasprava započinje kod riječi »Sciendum est«, te se dijeli na dva dijela. U prvom se tumači, što se ima razumjeti pod riječju biće i bit, u drugom pak, kako se bit u stvarima na različit način nalazi. Prvi je dio obraden u jednoj glavi, a drugi u šest. U svemu ima sedam glava, koje su razdijeljenije na osamnajst pitanja.

Držim, da nije potrebno napose isticati, kako se čitavo Kajetanovo raspravljanje odlikuje ne samo velikom dubinom misli, nego i jasnoćom. Čitatelj od strane do strane bez veće teškoće uživa u otkrivanju novih spoznaja. Zbog toga moramo ne samo ovo djelo sv. Tome, koje zanima skolastička filozofija preporučiti, već i sam pothvat Dominikanaca da nam ponovno izdadu neka djela ovog velikog komentatora sv. Tome, napose pozdraviti.

J. L.

Brunner, August, S. J.: Die Grundfragen der Philosophie. Ein systematischer Aufbau. XIV, 294 S. Freiburg i. Br. 1933. Herder. — Stoji broširano 3,50 ili vezano 4,80 marke.

Pisac u ovoj knjizi pruža doslovce ono što je u naslovu obećao; ni manje ni više. Pri tom knjiga nije prinos stručnoj filozofskoj literaturi, barem ne u prvom redu, nego ima za svrhu da uputi inteligenciju u filozofska pitanja, i to ukoliko je to potrebno za stvaranje jednog solidnog nazora na svijet. U tom će smislu vršiti sigurno dobru pionirsku službu. Ali nas zanima knjiga ovdje sa stanovišta stručnog filozofa. I u tom pogledu knjiga zaslužuje pažnju. Pisac je naime u interesu jedinstvenosti i metafizičke suvislosti naročito brigom obradio logičnu svezu između pojedinih problema. Zato često nailazimo na izvrsne pregnantne formule. Ne rijetko ima skupocjenih kritičkih primjedaba, za koje je šteta, što se ne nalaze u čisto stručnom djelu s potrebnim kritičkim aparatom. To važi prije svega o dijelu »Philosophie der Wissenschaft« (157—183), koji pruža jednu u mnogom pogledu izvrsnu sintezu. Obratno: poglavlje »Wert und Unwert« (75—85) odveć je apodiktiki prikazano, jer je to pitanje kako u